

DE VLAAMSE MINISTER VAN BINNENLANDS BESTUUR, BESTUURSZAKEN, INBURGERING EN GELIJKE KANSEN, DE VLAAMSE MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME, EN DE VLAAMSE MINISTER VAN FINANCIËN EN BEGROTING, WONEN EN ONROEREND ERFGOED

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: - Ontwerpbesluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van het Energiebesluit van 19 november 2010 en het Onroerenderfgoedbesluit van 16 mei 2014, wat betreft de regiovorming
- Definitieve goedkeuring

Samenvatting

Dit ontwerp van besluit bundelt enkele wijzigingen van besluiten van de Vlaamse Regering die verband houden met regiovorming. Het maakt de principes van regioconform samenwerken van toepassing op de energiehuisen en de intergemeentelijke onroerenderfgoeddiensten.

1 SITUERING

A. BELEIDSVELD/INHOUDELIJK STRUCTUURELEMENT/BELEIDS-DOELSTELLING

Beleidsdomein: Kancelarij, Bestuur, Buitenlandse Zaken en Justitie

Beleidsveld: Binnenlands Bestuur en Stedenbeleid

Inhoudelijk structurelement: Binnenlands Bestuur

Beleidsdoelstelling:

De Vlaamse Regering wil inzetten op regiovorming. Dit blijkt uit de volgende passage uit het Vlaams Regeerakkoord 2019-2024: "We zetten in op regiovorming. Deze regiovorming moet van onderuit worden opgebouwd en gedragen door de lokale besturen. De burgemeesters van de betrokken lokale besturen vormen de spil van deze regiovorming. Om tot een grotere coherentie te komen en deze regiovorming te stimuleren, zal de Vlaamse regering verder bouwend op de reeds uitgevoerde regio-screening, vaste regio's afbakenen waarbinnen alle vormen van intergemeentelijke samenwerking, zowel de bestaande als nieuwe, moeten plaatsvinden (behoudens zij die op een hogere schaal georganiseerd zijn). Dit moet de huidige verrommeling tegengaan en leiden tot minder mandaten. We werken bestaande drempels weg die verhinderen dat samenwerkingsverbanden fuseren. De Vlaamse

overheid zal de eigen regionale afbakeningen afstemmen op deze regio's. Er wordt een kader uitgewerkt dat bijkomende instrumenten bevat om de regiovorming te ondersteunen (bv. rond herverdelingsproblematieken tussen de betrokken lokale besturen)." De beleidsnota Binnenlands Bestuur en Stedenbeleid 2019-2024 herneemt de passage over regiovorming uit het Vlaams Regeerakkoord (p. 10).

Het Regiodecreet van 3 februari 2023 heeft de referentieregio's decretaal verankerd en het concept, het toepassingsgebied, de principes en de gevolgen van regiovorming gedefinieerd. Het toepassingsgebied beperkt zich tot de samenwerkingsverbanden die door de gemeenten van onderuit opgericht worden om doelstellingen van gemeentelijk belang samen te realiseren.

De samenwerkingsvormen die vanuit Vlaanderen opgelegd of gestimuleerd worden, moeten zich ook organiseren volgens de referentieregio's. De rechtsgrond hiervoor wordt geschreven in de regelgeving van de betrokken Vlaamse beleidsdomeinen. Dit ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering bundelt enkele nodige wijzigingen.

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

- De Vlaamse Regering keurde het ontwerpbesluit op 14 juli 2023 principiële goed (VR 2023 1407 DOC.1077).
- De Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten verleende op 20 september 2023 een advies over het ontwerpbesluit.
- De Strategische Adviesraad voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media liet weten geen advies te zullen verlenen.
- De Raad van State liet op 12 oktober 2023 weten dat de vraag om advies over het ontwerpbesluit van de rol werd afgevoerd.

C. ADVIES VAN DE VERENIGING VAN VLAAMSE STEDEN EN GEMEENTEN

De Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (hierna VVSG) verleende op 20 september 2023 een advies over het ontwerpbesluit.

Standpunt energiehuizen

"De VVSG vindt het goed dat er voor energiehuizen een duidelijk wettelijke basis wordt geschapen omtrent hun regioconforme werking. De VVSG vindt het goed dat zowel voor de principes van regioconformiteit als voor de wijze waarop afwijkingen kunnen worden gevraagd verwezen wordt naar de manier waarop dat gebeurt in het Regiodecreet. Dat is helder voor lokale besturen en de intergemeentelijke samenwerkingsverbanden.

De VVSG staat achter het principe van regiewerking en gelooft dat die instrumenten biedt aan lokale besturen om regionaal samen te werken, beleid te ontwikkelen en maatschappelijke uitdagingen aan te pakken. Anderzijds heeft de VVSG zich ook altijd als voorstander geuit van het principe "pas toe, leg uit". Daarbij kan een lokaal bestuur en/of intergemeentelijk samenwerkingsverband een afwijking van de toepassing van de referentieregio's voor een specifiek intergemeentelijk samenwerkingsverband aanvragen aan de Vlaamse Regering.

De VVSG dringt aan op een afwijkingsprocedure die voor alle samenwerkingsverbanden en voor alle sectoren op dezelfde transparante manier verloopt. (uit het advies van 18 mei 2022).

Het verwijzen in sectorspecifieke regelgeving naar de manier waarop het in het regiodecreet zelf is uitgewerkt, onderschrijft deze vraag."

Standpunt intergemeentelijke onroerenderfgoeddiensten

“De VVSG vindt het goed dat er in de regelgeving van onroerend erfgoed expliciet wordt verwezen naar het regiodecreet, zoals ook voor de energiehuizen het geval is. De redenering voor IOED's is dezelfde als voor energiehuizen. De VVSG apprecieert het feit dat de Vlaamse regering rekening houdt met de geleerde lessen uit de doorbraakprojecten van Labo Regiovorming en de regelgeving op basis hiervan aanpast.”

Samenvatting standpunt

“De VVSG vindt het goed dat de principes van regioconform samenwerken op de sectoren worden toegepast met de verwijzing naar de teksten van het regiodecreet. Dit zorgt voor transparantie en coherentie in de toepassing en draagt bij tot de doelstelling van regiovorming: de gezamenlijke aanpak van maatschappelijke vraagstukken.”

Gelet op de vaststelling dat het advies van de VVSG geen aanleiding gaf tot aanpassing van de principieel door de Vlaamse Regering goedgekeurde tekst, werd op 10 oktober 2023 het advies van de Raad van State ingewonnen.

D. ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE

De Raad van State liet op 12 oktober 2023 weten dat de aanvraag om advies over het ontwerpbesluit, ingeschreven op de rol onder het nummer 74.647/3, van de rol werd afgevoerd met toepassing van artikel 84, §5, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973.

2 INHOUD

A. ALGEMENE TOELICHTING

Een efficiënte, slagkrachtige, transparante, burgergerichte en toegankelijke overheid is de basis voor het creëren van welvaart, welzijn en vertrouwen bij de Vlaamse burger. We zetten meer dan ooit in op een bestuursmodel dat uitgaat van twee sterke polen: sterke lokale besturen enerzijds en een kaderstellende Vlaamse overheid anderzijds.

De maatschappelijke uitdagingen en taken voor de steden en gemeenten worden steeds groter en complexer. Meer en meer zien steden en gemeenten mogelijkheden om samen die uitdagingen aan te gaan en noden te ledigen, ofwel via een samenwerking ofwel via een fusie.

De Vlaamse Regering wil het lokale bestuursniveau verder versterken. Dit gebeurt (onder andere) door de regiovorming.

De Vlaamse Regering wil met regiovorming inzetten op een proces waarbij er meer coherentie wordt gebracht in alle intermediaire structuren waarin gemeenten samenwerken. Eén van de doelstellingen van regiovorming is dus het afstemmen van samenwerkingsvormen qua werkingsgebied op de referentieregio's (vaste regio's). Daarnaast blijft het een doelstelling om binnen de referentieregio's de huidige verrommeling te saneren en te eindigen met minder tussenstructuren, minder mandaten, meer transparantie en meer daadkracht. Tot slot is het de bedoeling om samenwerking met strategisch karakter binnen eenzelfde referentieregio te stimuleren. Dit besluit van de Vlaamse Regering creëert daarom de rechtsgrond tot afstemming op de principes van regioconform samenwerken voor verschillende samenwerkingsvormen.

B. TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

Artikel 1

Artikel 1 bepaalt de organisatie van de energiehuizen volgens de principes van de regioconform samenwerken. Energiehuizen worden door de Vlaamse minister van Energie erkend aan de hand van een samenwerkingsovereenkomst. De energiehuizen ontvangen vergoedingen voor het verstrekken van leningen en het vervullen hun overige dienstverlening (zie artikelen 7.9.1 tot en met 7.9.4. van het Energiebesluit van 19 november 2010). Als de territoriale werking van een energiehuis het grondgebied van verschillende gemeenten omvat, gaat het om een door Vlaanderen gestimuleerde intergemeentelijke samenwerking die zich moet conformeren aan de bepalingen over regioconform samenwerken in de zin van artikel 6 en 7 van het Regiodecreet van 3 februari 2023.

Dat betekent dat het werkingsgebied van de energiehuizen vanaf 1 januari 2026 moet passen binnen de grenzen van een referentieregio, ermee moet samenvallen of een supraregionaal samenwerkingsverband moet vormen. Deze timing wordt voorgesteld in functie van de lokale meerjarenplanningen waarop de energiehuizen hun werking afstemmen. De Vlaamse Regering kan voor een individueel energiehuis na een gemotiveerde aanvraag een tijdelijke of definitieve afwijking van die principes toestaan. Het orgaan dat bevoegd is om een uitzondering in te dienen, is afhankelijk van de rechtsvorm van het energiehuis (intergemeentelijk samenwerkingsverband, vzw, autonoom gemeentebedrijf,...).

Artikel 2

Art. 3.3.1 van het Onroerendergoedbesluit regelt de voorwaarden waaraan een intergemeentelijk samenwerkingsverband moet voldoen om een aanvraag tot erkenning als intergemeentelijke onroerendergoeddienst (IOED) te kunnen indienen. Eén van die voorwaarden betreft “voldoen aan de toepasselijke regelgeving en afbakeningen van de referentieregio’s”. In zijn advies bij het ontwerp van Onroerendergoedbesluit had de Raad van State opgemerkt dat het met het oog op de rechtszekerheid past meer precies te verwijzen naar de toepasselijke regelgeving eens deze definitief is. Met voorgestelde technische wijziging komen we tegemoet aan de opmerking van de Raad van State en nemen we expliciet een verwijzing naar het Regiodecreet van 3 februari 2023 op.

Het huidige artikel 3.3.1, 4de lid, van het Onroerendergoedbesluit stelt dat men binnen een intergemeentelijk samenwerkingsverband slechts één intergemeentelijke onroerendergoeddienst (IOED) kan erkennen. Met het inschrijven van deze voorwaarde wenste de decreetgever voldoende schaalgrootte bij de oprichting van nieuwe IOEDs te stimuleren en het oneigenlijk opsplitsen van bestaande IOEDs te vermijden. Dit streefdoel moet gelezen worden in combinatie met één van de toen geldende erkenningsvoorwaarden, nl. dat het bestaan uit drie gemeenten volstond voor het aanvragen van een erkenning als IOED.

Met het project ‘Regionale Doorbraak Erfgoed en Cultuur’, ondersteund door Labo Regiovorming van de VVSG, onderzocht de referentieregio Gent de ambitie om te komen tot een integrale benadering en de juiste schaalgrootte voor erfgoed en cultuur op niveau van de referentieregio, dan wel de subregio’s, waarbij expertise, middelen en bereik doelgericht ingezet en gedeeld kunnen worden. Hieruit bleek de meest haalbare optie te zijn dat er twee intergemeentelijke onroerendergoeddiensten binnen één intergemeentelijke vereniging gehuisvest worden, hetgeen in strijd is met de huidige regelgeving.

Omdat vanaf 2026 de erkenningsvoorwaarden garanties bieden voor voldoende grote IOEDs en de subsidiëeringsvoorwaarden het oneigenlijk splitsen financieel nadelig maken voor de aangesloten gemeenten, wordt voorgesteld aan de vraag van de referentieregio Gent tegemoet te komen. De voorwaarde dat slechts één IOED binnen een intergemeentelijk samenwerkingsverband kan worden erkend vervalt en wordt geschrapt.

Artikel 3

De voorgestelde wijzigingen aan artikel 3.3.1 van het Onroerendergoedbesluit (ontworpen artikel 2) kunnen pas in werking treden op 1 januari 2026. Het oorspronkelijke artikel 3.3.1. van het Onroerendergoedbesluit treedt immers ook in werking op 1 januari 2026.

Artikel 4

Dit artikel behoeft geen toelichting.

3 BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

Toelichting

Het bijgaande ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering heeft geen budgettaire impact voor de Vlaamse overheid.

Inspectie van Financiën

Het gunstig advies van de Inspectie van Financiën werd verleend op 11 april 2023. Het vermeldt dat het begrotingsakkoord niet vereist is.

Een bijkomend, gunstig advies van de Inspectie van Financiën werd verleend op 27 juni 2023. Het vermeldt dat het begrotingsakkoord vereist is. Het tweede advies werd aangevraagd door een bijkomend wijzigingsvoorstel aan artikel 3.3.1 van het Onroerendergoedbesluit van 16 mei 2014 (ontworpen artikel 2, 2°, waarvan de inwerkingtreding wordt geregeld in ontworpen artikel 3).

Begrotingsakkoord

Het begrotingsakkoord werd verleend op 10 juli 2023.

B. ESR-TOETS

Het ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering heeft geen meeruitgaven tot gevolg.

C. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Het ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering heeft geen impact op het personeelsbestand van de Vlaamse overheid. Het laat ook de personeelsbudgetten ongemoeid.

D. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

Het ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering heeft geen impact op het personeel, de werkingsuitgaven, investeringen, schulden en ontvangsten van de lokale en provinciale besturen.

4 VERDER TRAJECT

Het ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering wordt na de definitieve goedkeuring door de Vlaamse Regering ter publicatie in het Belgisch Staatsblad voorgelegd..

5 VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

- 1° haar definitieve goedkeuring te geven aan het bijgaande ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van het Energiebesluit van 19 november 2010 en het Onroerendergoedbesluit van 16 mei 2014, wat betreft de regiovorming;
- 2° de Vlaamse minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen te gelasten het voormelde besluit van de Vlaamse Regering te laten publiceren in het Belgisch Staatsblad.

De Vlaamse minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen,

Bart SOMERS

De Vlaamse minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme,

Zuhal DEMIR

De Vlaamse minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed,

Matthias DIEPENDAELE

Bijlagen:

1. Ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering
2. Advies van de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten
3. Advies van de Raad van State